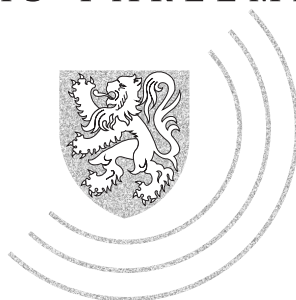

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

26 januari 2005

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Jos Stassen –

houdende aanstelling van een ‘Dichter van het Vlaams Parlement’

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Op donderdag 27 januari 2005 werd in Vlaanderen en Nederland de zesde editie van de Gedichtendag gehouden. De organisatie en coördinatie van de Gedichtendag is aan Vlaamse zijde in handen van 'Behoud De Begeerte' en in Nederland van onder andere 'Poetry International'. Naast de uitgave van de Gedichtendagbundel – dit jaar geschreven door Gerrit Kouwenaar – en de verkiezing van de drie mooiste Nederlandstalige gedichten van 2004 die als ansichtkaart verspreid zullen worden, springen vooral de vele particuliere en lokale initiatieven in het oog. Op Gedichtendag 2004 werden in Vlaanderen en Nederland meer dan 200 poëzieactiviteiten georganiseerd.

In Nederland staat Gedichtendag 2005 in het teken van de verkiezing van de Dichter des Vaderlands. De Dichter des Vaderlands schrijft enkele keren per jaar een gedicht bij een (inter)nationale gebeurtenis van culturele, politieke, sportieve of maatschappelijke aard. Het aantal te schrijven gedichten wordt afgesproken met degene die de aanstelling doet, maar de gebeurtenissen waaromtrent en de inhoud waarover wordt geschreven, bepaalt de Dichter des Vaderlands zelf. Gerrit Komrij, de eerste Nederlandse Dichter des Vaderlands, en zijn opvolger ad interim Simon Vinkenoog schreven onder andere gedichten bij de vuurwerk-ramp in Enschede of het overlijden van Prins Claus. De Engelse staatsdichter – 'poet laureate' genoemd – Andrew Motion schreef gedichten bij de aanslagen van 11 september en tegen de oorlog in Irak. Dat laatste voorbeeld toont duidelijk de politieke onafhankelijkheid en de artistieke vrijheid van de aangestelde dichter.

De Dichter des Vaderlands schrijft dus alleen wanneer hij of zij zich daartoe bewogen voelt. Dichter des Vaderlands is een eretitel, als het ware een ambassadeurschap van de poëzie. De verdere invulling van het ambassadeurschap – naast de hoofdopdracht – wordt geheel aan het initiatief van de Dichter des Vaderlands overgelaten. Zo richtte Gerrit Komrij, de eerste Dichter des Vaderlands eind 2001, de Poëzieclub op: de Poëzieclub wil meer mensen enthousiasmeren voor het lezen van gedichten, "omdat het elke dag een beetje Gedichtendag moet zijn".

In Vlaanderen kennen we een dergelijke titel niet. Gezien de culturele band met onze noorderburen, onder andere via de Nederlandse Taalunie, kan in Vlaanderen een soortgelijke functie geïnstalleerd worden. Het Vlaams Parlement kan daartoe de Vlaamse Regering opdracht geven, maar kan evenzeer, naar het voorbeeld van de Canadese Parliamentary Poet Laureate – sinds november 2004 is dit Mrs. Pauline Michel – het culturele heft in eigen handen nemen en een Dichter van het Vlaams Parlement aanstellen.

De functie van Parliamentary Poet Laureate is gecreëerd door een wijziging van de Parliament of Canada Act 2001, c. 36 (Bill S-10). De Parliamentary Poet Laureate is aangesteld voor twee jaar bij de bibliotheek van het Canadese Parlement.

Gelijkaardige poet laureates – zij het niet onder het parlement van het betreffende land – vindt men terug in Nieuw-Zeeland, Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en – als het Proposal for the Creation of the Poet Laureate of the United Nations goedgekeurd wordt – binnen de Verenigde Naties.

In de afbakening van diens supplementaire opdrachten moet het Vlaams Parlement – net zoals bij de bepaling van de hoofdopdracht – het principe van de artistieke vrijheid maximaal laten gelden. De Dichter van het Vlaams Parlement bepaalt zelf de opdrachten die zij of hij opneemt ter ondersteuning van en publieksverruiming voor de poëzie in Vlaanderen. Daarbij kan – zonder richtinggevend te zijn – gedacht worden aan ondersteunen van poëzie-evenementen, advies geven aan bibliotheken over hun collectie en mogelijke literaire collectie-uitbreidingen, of fungeren als aanspreekpunt en/of ondersteuningsfunctie voor stadsdichters.

De in het buitenland gehanteerde aanstellingsregelingen zijn divers. In Nederland gebeurt de aanstelling van een Dichter des Vaderlands voor vijf jaar na een openbare verkiezing. Het aantal te schrijven gedichten is vastgelegd op vier, maar de gebeurtenissen waaromtrent en de inhoud waarover bepaalt de Dichter des Vaderlands zelf. In Canada wordt aan de Parliamentary Poet Laureate ook niet opgelegd hoeveel gedichten er opgeleverd moeten worden.

In Canada zijn het de voorzitters (speakers) van de Senaat en de Kamer van Volksvertegenwoordigers

(House of Commons) die samen de Parliamentary Poet Laureate selecteren uit een lijst van drie genomineerden die voorgedragen worden door een selectiecomité met vertegenwoordigers van openbare instellingen op literair en taalkundig vlak, waaronder de parlementaire en nationale bibliotheken.

In Groot-Brittannië is het de taak van de eerste minister om bij de dood van de poet laureate mogelijke opvolgers te nomineren uit wie de heersende vorst vervolgens een keuze maakt. Een poet laureate wordt daar voor het leven aangesteld. In de Verenigde Staten wordt een poet laureate gekozen en benoemd voor twee jaar door de Library of Congress.

De kosten-batenanalyse van het aanstellen van een Dichter van het Vlaams Parlement is positief. Voor een relatief beperkte kostprijs kan men heel wat uitstraling bereiken. In Groot-Brittannië krijgt de poet laureate een jaarlijkse toelage van 165 pond en een vat witte port; in Nieuw-Zeeland een eenmalig bedrag van 5.000 dollar en een selectie van Te-Mata-wijn, en in Nederland krijgt de Dichter des Vaderlands een kunstwerk ter waarde van 5.000 euro en maandelijks een bos Hollandse bloemen aan huis bezorgd.

De aanstelling van een Dichter van het Vlaams Parlement sluit perfect aan bij de doelstellingen die het Vlaams Parlement zich stelt met zijn tweejaarlijkse poëziehappening Poëten in het Parlement: de openheid van Vlaanderen ten aanzien van zijn burens en poëzie en cultuur in het algemeen dichterbij de Vlamingen te brengen.

Jos STASSEN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Bij het Vlaams Parlement bestaat de functie ‘Dichter van het Vlaams Parlement’.

Onder ‘Dichter van het Vlaams Parlement’ wordt een eretitel verstaan die wordt toegekend aan een Nederlandstalige dichter die in Vlaanderen of Brussel woont.

Artikel 3

Als hoofdopdracht schrijft de Dichter van het Vlaams Parlement jaarlijks minimaal vier gedichten bij een nationale of internationale gebeurtenis van culturele, politieke, sportieve of maatschappelijke aard.

De Dichter van het Vlaams Parlement krijgt van het Vlaams Parlement de volledige artistieke vrijheid om de keuze van deze gebeurtenissen en de inhoud van de gedichten te bepalen.

Hij of zij hoeft omtrent de hoofdopdracht geen verantwoording af te leggen aan het Vlaams Parlement.

De Dichter van het Vlaams Parlement is vrij om extra opdrachten aan te nemen die bijdragen tot de ondersteuning van en de publieksverruiming voor poëzie in Vlaanderen.

Artikel 4

De Dichter van het Vlaams Parlement ontvangt voor de uitvoering van zijn of haar hoofdopdracht een jaarlijkse toelage van 1.250 euro.

Voor de uitvoering van extra opdrachten trekt het Vlaams Parlement een jaarlijkse dotatie van 7.500 euro uit. Dit bedrag is niet ten persoonlijke titel.

Artikel 5

De titel ‘Dichter van het Vlaams Parlement’ wordt toegekend voor twee jaar. De titel kan geen twee keer aan dezelfde dichter toegekend worden.

De selectie steunt op het principe van getrapte openbare verkiezingen. Een selectiecommissie draagt alfabetisch vijf genomineerden voor. Via een openbare verkiezing wordt de Dichter van het Vlaams Parlement verkozen.

De uitwerking van de verdere selectie- en verkiezingsregelingen wordt toevertrouwd aan het Bureau van het Vlaams Parlement.

Artikel 6

De exclusieve licentie om de werken te exploiteren en te verspreiden wordt voor de periode van de overeenkomst met de Dichter van het Vlaams Parlement, aan het Vlaams Parlement toegekend.

Artikel 7

Dit decreet treedt in werking op 1 april 2005.

Jos STASSEN
